

УДК 330.341:339.13; 334.012; 334.7; 336.77; 338.33

Оцінка можливості фінансування підприємницьких проектів в Україні кредитними коштами

Сергій Леонтійович Михайлюта,
доцент кафедри вищої математики та інформаційних технологій
Черкаського інституту банківської справи
Університету банківської справи Національного банку України (м. Київ),
кандидат технічних наук, доцент

Олена Борисівна Данченко,
професор кафедри бізнес-адміністрування та управління проектами
Університету економіки та права «КРОК» (м. Київ),
кандидат технічних наук, доцент

Анотація. Здійснено наближену оцінку прийнятних умов фінансування підприємницьких проектів в Україні кредитними коштами. Визначено напрями діяльності, де кредитні кошти є зручним інструментом реалізації підприємницьких проектів.

Ключові слова: проект, фінансування, кошти, кредитні кошти.

Постановка завдання. За версією Міжнародного валютного фонду, ВВП України, за підсумками 2013 року, становитиме 0%, за версією міжнародної аудиторської компанії «Ернст енд Янг» – 1,1%, у той час як ЄБРР спрогнозував падіння ВВП на 0,5% [1–6]. Однак важливу роль у зміцненні економіки України відіграють ініціативні підприємницькі проекти [7]. Фінансування таких проектів може здійснюватися як власними, так і залученими коштами. Тому вимагають досліджень і вирішення завдань визначення прийнятних джерел фінансування підприємницьких проектів і завдання оцінки прийнятних умов фінансування залученими коштами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Відомі дослідження в цьому напрямі вимагають доповнення кількісними даними [8–9]. У [9] наведено структуру кредитів банківських установ за видами економічної діяльності. Стверджується, що кредитування АПК є невігідним для банківської системи, проте, на нашу думку, наведені в публікаціях дані доречно доповнити дослідженнями галузі з позицій системного підходу. У

[10] зазначається, що основним джерелом інвестицій аграрного сектору є власні кошти, але це спостереження вимагає аналізу причин такого явища.

Метою роботи є наближена оцінка прийнятних умов фінансування підприємницьких проектів в Україні кредитними коштами.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розглянемо умовний науково-виробничий проект з випуску деякого виробу, на прикладі якого можна розглядати інші проекти.

Скористаємось наведеним у роботі [11] прикладом калькуляційного розрахунку собівартості виробу. Табл., запозичену з першоджерела [11], будемо доповнювати власними розрахунками в міру їх потреби в ході аналізу, який здійснюватимемо. Оскільки кінцеві результати розрахунку отримані у відносних одиницях, розглянутий приклад є ідеалізованим, а отримані висновки сформульовані з урахуванням прийнятих припущень, висновки можемо вважати повністю достовірними.

Таблиця

Калькуляційний розрахунок собівартості виробу та додаткових платежів

№ пор.	Статті калькуляції	Первинні документи і порядок розрахунку показників	Сума, грн
1.	Матеріали	Карта аналітичного обліку витрат на виробництво	500
2.	Куповані комплектуючі вироби	Рахунок стороннього підприємства	200
3.	Заробітна плата працівників виходячи з трудомісткості робіт	Відомість нарахування заробітної плати	800
4.	Соціальний внесок (СВ, від 36,76 до 49,7%)	$800,00 \times 37,8\%$ (умовно)	302,4
Усього прямих витрат (ПВ)			1 802,4
5.	Загальновиробничі витрати	Карта аналітичного обліку витрат на виробництво ($500,00 \times 56,36\%$)	281,8
Виробнича собівартість виробу (ВСВ) ($1\ 802,40 + 281,80$)			2 084,2
6.	Витрати на забезпечення робочих креслень і маршрутизацію обробки (коефіцієнт 0,1136)	$500,00 \times 0,1136$ (або 11,36%)	56,8
7.	Витрати на обслуговування клієнтів (коефіцієнт 0,0175)	$800,00 \times 0,0175$	14
Операційна собівартість виробу (ОСВ) ($2\ 084,20 + 56,80 + 14,00$)			2 155
8.	Прибуток П (надбавка)	$(2\ 155,00 \times 20\%)$	431
Загальна вартість виробу (ЗВВ) ($2\ 155,00 + 431,00$)			2 586
9.	ПДВ	$2\ 586,00 \times 20\%$	517,2
Відпускна ціна виробу з ПДВ (ВЦВ) ($2\ 586,00 + 517,20$)			3 103,2

Закінчення табл.

№ пор.	Статті калькуляції	Первинні документи і порядок розрахунку показників	Сума, грн
10. Додаткові платежі			
11.	Податок на прибуток (ПП)	431,00 × 19%	81,9
12.	Сума кредиту (СК)	ВЦВ – П + ПП	2 754,1
13.	Сума за користування кредитом (ВБК)	СК × 12%	330,5
14.	Сума сплати в банк за кредит (СБК)	СК + ВЦВ	3 084,6
15.	Сума платежів (СП)	СВ + ПДВ + ПП + ВБК	1 222,2
16.	Сума залишку після сплати всіх платежів	ВЦВ – СП	18,6

Відповідно до даних [11] за прибутку П (надбавки) 20% отримаємо загальну вартість і відпускну ціну виробу, відповідно, 2 586,00 і 3 103,20 грн.

Для виготовлення виробу потрібні кошти. Розглянемо випадок використання залучених коштів.

Інвестор погодиться вкласти кошти, якщо зможемо забезпечити прибутковість його інвестиції не нижче від відсотків за банківським депозитом, але за умови, що маємо досвід, репутацію й інші аргументи, які для інвестора будуть вагомішими за ризики такої інвестиції. Тому розглянемо варіант використання банківського кредиту. Для спрощення попереднього розрахунку скористаємося значенням 12% річних за кредитом.

Для нашого прикладу, для оплати пов'язаних із виробництвом виробу витрат, знадобиться сума кредиту: $СК = ВЦВ - П + ПП = 2\,754,09$ (грн).

Отже, сума сплати в банк за користування кредитом становитиме:

$$СБК = СК \times 12\% = 330,49 \text{ (грн).}$$

Ураховуючи інші платежі, загальна сума платежів становитиме:

$$СП = СВ + ПДВ + ПП + ВБК = 1\,222,15 \text{ (грн).}$$

За наведеною калькуляцією не передбачені витрати на дослідження, розробку та впровадження нового виробу. Отже, розглядається практично ідеальний варіант упровадження виробу у виробництво.

Скористаємось табличним процесором Excel. Користуючись наведеною калькуляцією, розрахуємо суму залишку після сплати всіх платежів (рядок 16 табл.) залежно від прибутку підприємства і від річного відсотка за користування кредитом.

Результати розрахунку зручно подати таблицею Excel (рис. 1).

Річні відсотки за кредитом

	0%	1%	2%	3%	5%	10%	15%	18%	19%	20%	21%
18,6											
0%	517,2	491,3	465,5	439,6	387,9	258,6	129,3	51,7	25,9	0,0	-25,9
5%	475,2	448,9	422,6	396,3	343,8	212,4	81,0	2,1	-24,1	-50,4	-76,7
10%	433,2	406,5	379,8	353,1	299,7	166,2	32,6	-47,5	-74,2	-100,9	-127,6
15%	391,1	364,0	336,9	309,8	255,5	119,9	-15,7	-97,0	-124,2	-151,3	-178,4
20%	349,1	321,6	294,0	266,5	211,4	73,7	-64,0	-146,6	-174,2	-201,7	-229,2
25%	307,1	279,1	251,2	223,2	167,3	27,5	-112,3	-196,2	-224,2	-252,1	-280,1
30%	265,1	236,7	208,3	179,9	123,2		-18,7	-160,7	-245,8	-274,2	-302,6
35%	223,0	194,2	165,4	136,6	79,0		-65,0	-209,0	-295,4	-324,2	-353,0
40%	181,0	151,8	122,6	93,4	34,9		-111,2	-257,3	-345,0	-374,2	-403,4
45%	139,0	109,4	79,7	50,1			-157,4	-305,6	-394,6	-424,2	-453,8
50%	97,0	66,9	36,9	6,8			-53,3	-203,6	-354,0	-444,1	-474,2
55%	55,0	24,5	-6,0	-36,5	-97,5		-249,9	-402,3	-493,7	-524,2	-554,7
60%	12,9	-18,0	-48,9	-79,8	-141,6		-296,1	-450,6	-543,3	-574,2	-605,1
62%	-3,9	-34,9	-66,0	-97,1	-159,2		-314,6	-469,9	-563,2	-594,2	-625,3

Рис. 1. Результати розрахунку в табличному процесорі Excel

Від'ємні дані в табл. говорять про збитковість, отже, неприйнятність розподілу надходжень від продажу продукту між підприємством і кредитором.

Стосовно даних, що мають додатне значення, слід зазначити таке.

1. Для продукту, цикл виробництва якого становить один рік, за умови, що термін кредиту для його виробництва – один рік, за умови відсутності доходу підприємства-виробника, відсоток за кредитом має бути не більшим за 20% річних.

2. Застосовувати кредитні кошти з умовою надання кредиту під більш ніж 10% річних для проектів із терміном надходження коштів один рік і більше (про-

екти, пов'язані з рослинництвом у сільському господарстві, у переробній промисловості, наукоємні проекти тощо) недоцільно. Не випадково, у структурі кількості і сум наданих кредитів частка сільського господарства становить лише 1% (рис. 2, за даними НБУ на кінець 2010 – початок 2011 рр., на жаль, оновлених даних не вдалося знайти) [12].

3. Кредитні кошти можна вважати зручним інструментом для реалізації проектів роздрібною торгівлі. Тому дрібні підприємці охоче використовують банківські картки з безвідсотковим кредитом на термін 55 днів, із зняттям з користувача кредиту разової комісії в розмірі 3%.

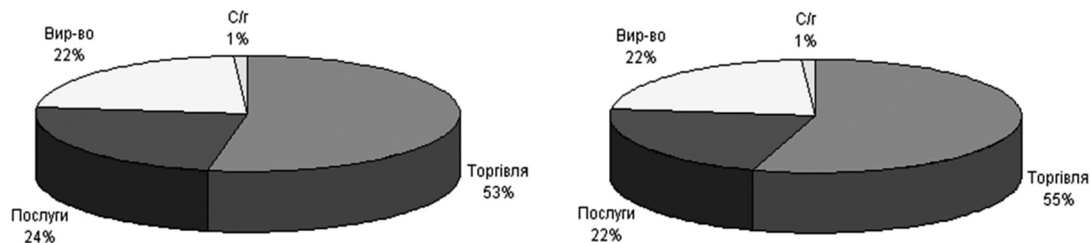

Рис. 2. Структура кількості і сум наданих кредитів (за даними НБУ на кінець 2010 – початок 2011 рр.) [12]

Це також пояснює, чому кількість і суми кредитів для торгівлі у структурі кредитів (див. рис. 2) [9] є найбільшими. До речі, у вересні 2013 року зріст у роздрібній торгівлі становив 9,8% [4–6].

Якщо ж говорити про інші показники вересня 2013 року, то, за даними Держстату, скорочення виробництва в харчовій промисловості поглибилось із 8,5 до 12,8%. Навіть у сільському господарстві за місяць темпи зросту зменшились із 13,3 до 3% [4–6].

Зазначимо лише один із наслідків впливу згаданих обставин на переробну промисловість. Потреба підприємств переробної промисловості збільшити кількість виробничих циклів на рік призвела до заміни на полицях магазинів природних соків першого віджиму напоями із 30–50-процентним вмістом фруктової частини. Імовірно, що такого роду заміни та в інших продуктах харчування є однією з причин поліпшення показників у фармацевтичній галузі (зріст на 7,5%) [4–6].

Доречно зазначити, що, за словами комісара ЄС з питань розширення та європейської політики сусідства Штефана Фюле на «круглому столі» у Верховній

Раді України [13], режим вільної торгівлі з Євросоюзом, який запрацює в разі підписання Угоди про асоціацію України і ЄС, даватиме щороку українській економіці більше ніж 6% приросту. Але, звертаючи увагу на такі прогнози, бажано чітко розуміти, яка продукція України займе достойне місце на євrorинку.

Висновки. Аналіз отриманих результатів дозволяє зробити такі висновки.

1. Для реалізації проектів із терміном надходження коштів один рік і більше (проекти, пов'язані з рослинництвом у сільському господарстві, у переробній промисловості, наукоємні проекти тощо) має сенс залучати кредитні кошти за умови надання кредиту не більш ніж під 10% річних.

2. Кредитні кошти можна вважати зручним інструментом для реалізації підприємницьких проектів роздрібної торгівлі, за умови, що термін товарообороту не перевищує терміну безвідсоткового кредитування за кредитами, що надаються на умовах разової комісії в розмірі 3% (банківські картки з безвідсотковим кредитом на термін 55 днів, із зняттям з користувача кредиту разової комісії в розмірі 3%).

Список використаних джерел

1. Світовий банк погіршив прогноз зростання ВВП України до 0 % Понеділок, 07 жовтня 2013, 12:16 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.pravda.com.ua/news/2013/10/7/6999441>.
2. Світовий банк погіршив прогноз зростання ВВП України до 0% [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://veroyatno.com.ua/news/svitovij-bank-pogirshiv-prognoz-zrostannya-vvp-ukra%D1%97ni-do-0>.
3. 06.06.2013 07:49, ОСТАННІ НОВИНИ ЗМІ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.unian.ua/news/575613-zmi-cherez-spad-v-ekonomitsi-dohodi-derjbyudjetu-skorochuyutsya-vje-dva-misyatsi.html>.
4. ВВП выпал с осадками. Спад промислового виробництва в серпні углубился до 5,6% [Электронный ресурс] // Коммерсантъ Украина. – 2013. – № 168 (1871). – Режим доступа : <http://www.kommersant.ua/doc/2322302>.
5. Спад української економіки углубился почти до 6 % [Электронный ресурс] // Коммерсантъ Украина. – 2013. – 18.10. – Режим доступа : <http://novosti-n.m.ku/ukraine/read/54137.html>.
6. Сафронова Л. Баланс недели: спад промпроизводства ускорился [Электронный ресурс] / Л. Сафронова // Нацбанк «усиливает» стабильность гривни, отношения с Россией «перезагружат» // Економіка. УНІАН. ВТОРНИК, 22 октября. – 2013. – 19.10. – Режим доступа : <http://economics.unian.net/rus>.
7. Как создается и измеряется богатство государства [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.aic-crimea.narod.ru/E-learn/Econom-t/27.htm>.
8. Рожманов В. В. Особливості кредитування підприємств машинобудування: регіональний аспект / В. В. Рожманов // Вісник Університету банківської справи Національного банку України (м. Київ). – 2011. – № 3 (12). – С. 135–137.
9. Корнійчук Г. В. Банківський кредит як альтернативне джерело фінансування інвестиційно-інноваційних проектів агроформувань / Г. В. Корнійчук // Вісник Університету банківської справи Національного банку України (м. Київ). – 2011. – № 3 (12). – С. 146–149.
10. Гмиря В. П. Інвестиційне забезпечення розвитку аграрного виробництва регіону. / В. П. Гмиря // Вісник Університету банківської справи Національного банку України (м. Київ). – 2011. – № 3 (12). – С. 142–145.

11. Дебет-Кредит. – 2006. – № 05 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dtkr.com.ua/show/1cid12300.html>.
12. Видані кредити та поточний портфель у розрізі галузей [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=71407&cat_id=71367.
13. Європа обіцяє Україні зростання ВВП у 6% [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://tvi.ua/new/2013/10/11/yevropa_obicyaye_ukrayini_zrostannya_vvp_u_6.

Summary. Made a rough estimate of acceptable financing terms business projects in Ukraine. The identified of activities where loan funds are a convenient tool for implementing business projects.

Keywords: project, funding, funds, loan funds.